

УДК 006.322(100)ISO:002

Оксана Тур,
кандидат філологічних наук,
доцент Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

ISO/TC 46 Information and documentation: напрями діяльності та особливості представлення документознавчої термінології

Досліджено етапи діяльності технічного комітету 46 Information and documentation Міжнародної організації зі стандартизації, проаналізовано розроблені ним стандарти, в яких представлено документознавчу термінологію.

Ключові слова: Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), технічний комітет 46 "Інформація та документація" (Information and documentation), стандартизація, документознавча термінологія.

Постановка проблеми. Серед міжнародних організацій, що мають значний вплив на розвиток вітчизняної стандартизації, у тому числі й термінології, найавторитетнішою є Міжнародна організація зі стандартизації (International Organization for Standardization, ISO). Мета ISO, як зафіксовано в Статуті, — сприяти розвитку стандартизації та пов'язаних із нею галузей у світовому масштабі для спрощення міжнародного товарообміну та взаємодопомоги, а також з метою розширення співпраці у сфері інтелектуальної, наукової, технічної та економічної діяльності [16]. У Статуті також визначено основні напрями діяльності ISO: розробляти та публікувати Міжнародні стандарти та вживати заходів щодо їх застосування у світовому масштабі; сприяти полегшенню гармонізації стандартів і відповідних галузей діяльності у світі; організовувати обмін інформацією про роботу своїх членів і технічних комітетів; співпрацювати з іншими міжнародними організаціями, які зацікавлені питаннями стандартизації [16]. В умовах інтеграції України до Європейського Союзу намагання гармонізувати національні стандарти з міжнародними та європейськими, розробити механізми міжгалузевої координації, поліпшити планування робіт зі стандартизації надзвичайно важливі. Така ситуація зумовлює *актуальність* досліджень особливостей стандартизації на міжнародному рівні, а також системи термінів, що забезпечують комунікацію.

Мета статті — дослідити етапи діяльності технічного комітету 46 Information and documentation Міжнародної організації зі стандартизації, проаналізувати розроблені ним стандарти, в яких представлено документознавчу термінологію.

Аналіз останніх публікацій свідчить, що окреслену проблематику розробляли численні фахівці. Зокрема, мову технічних стандартів, а також термі-

нологічне забезпечення керування документацією в інтегрованій системі управління якістю, екологічного керування та управління безпекою праці вивчав М. Гінзбург [7; 8]. Термінологічні стандарти документально-комунікаційної сфери життя суспільства становили об'єкт досліджень В. Бездрабко [5; 6], О. Глушан [9; 10], В. Кудляя [13; 14], О. Тур [19; 20], Н. Стрішенець [17; 18] та ін. С. Литвинська, С. Харченко приділили увагу проблемним аспектам функціонування національних стандартів серії "Інформація та документація", зокрема мовним помилкам нормативних документів [15; 21; 22].

Виклад основного матеріалу. Стандарти ISO/TC 46 Information and documentation ("Інформація та документація") зосереджено на питаннях стандартизації діяльності інформаційних центрів, бібліотек, архівних установ, музеїв і комерційних структур у процесі виявлення, опису, зберігання та аналізу інформації, а також документообігу й керування документами [4]. Ці стандарти подають правила для ідентифікації, опису, індексування, класифікації, доступу, вибору, експлуатації, обміну та збереження як паперової, так і цифрової інформації; широко використовуються людьми, які працюють з інформацією, студентами й дослідниками з інформатики, лінгвістами та перекладачами, архівістами тощо [1].

Діяльність ISO/TC 46 розпочалася 1947 р., коли в Парижі зустрілися експерти з документації, щоб обговорити, як розширити свою діяльність та вплив. Це були члени низки європейських комітетів із документації: Міжнародної федерації національних асоціацій зі стандартизації (International Standards Associations — ISA), Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (International Federation of Library Associations — IFLA) та Міжнародної федерації з документації (International Federation for Documen-

tation — FID). Упродовж п'яти днів (26—30 квітня 1947 р.) фахівці дискутували, як об'єднатися в рамках ISO, щоб сформувати ISO/TC 46 Documentation. Основні пропозиції внесли спеціалісти Нідерландів, що тісно співпрацювали з Міжнародною федерацією з документації. Не випадково, що Секретаріат створеного комітету розпочав функціонувати при Вищій комісії зі стандартизації Нідерландів — національному органі, відповідальному за стандартизацію, яким керував Нідерландський інститут із документації та реєстрації. Секретаріат діяв у Нідерландах до 1964 р.

На першому засіданні для визначення сфери діяльності та робочої програми TC 46 експерти погодилися підготувати такі рекомендації: загальні директиви для літературних назв, бібліографічних посилаень тощо; представлення періодичних видань; скорочення назв періодичних видань; транслітерування кириличного алфавіту; фотокопії, розміри та якість; мікроскопії, розміри та якість; апарати для читання мікрорепродукцій; термінологія в галузі документального репродукування; розміри карток та інших форм із документальною метою [11, с. 81]. На другому засіданні TC 46, яке проходило 17—19 червня 1947 р. у Гаазі, було вирішено створити три підкомітети: з питань фотографії, транслітерування кириличного алфавіту, представлення періодичних видань.

На початкових етапах діяльності TC 46 його програму визначали Робочі групи спеціального призначення та Підкомітет 1 "Документальне репродукування". У 1963 р. підготовку рекомендацій (із 1980 р. стали стандартами) узяли на себе SC 1 "Документальне репродукування" та три його робочі групи: WG 1 "Бібліографічні питання", WG 2 "План, макет", WG 3 "Транслітерація". Було підготовлено та опубліковано такі рекомендації: ISO/R 214 (1961) "Реферати та анотації", ISO/R 214 (1961) "Транслітерація арабської мови", ISO/R 214 (1962) "Термінологія мікрокопій та їхньої основи" та ін.

У 1966 р. діяльність ISO/TC 46 забезпечували два підкомітети (SC 1 "Документальне репродукування" із Секретаріатом у Французькій асоціації зі стандартизації AFNOR (France Association française de normalisation); SC 2 "Транслітерація писемних мов" із Секретаріатом в Американському інституті стандартів (United States of America Standard Institute — USASI) та дві робочі групи (WG 1 "Бібліографічний аналіз", WG 2 "План, макет").

У 1970-х рр. через активне впровадження електронно-обчислювальної техніки, що застосовувалася в автоматизованих системах управління та для оброблення інформації, структура ISO/TC 46 значно розширилася: з'явилися SC 4 "Автоматизація в документації" (SIS, Швеція), WG 3 "Термінологія в документації" (DNA, ФРН).

У 1974 р. СРСР став членом "Р", що забезпечувало його діяльність в усіх підкомітетах ISO/TC 46. У тому самому році на пленарному засіданні в Гельсінкі було запропоновано змінити сферу діяльності ISO/TC 46: "Стандартизація у сфері інформації, документації, бібліотечної справи та оброблення спорідненої інформації, включаючи інформаційні системи та

обмін мережами, що використовуються в цих сферах" [11, с. 83]. Учасники засідання проголосували за перетворення WG 3 "Термінологія в документації" на окремих SC "Термінологія в документації". Реструктуризація 1970-х років спричинила певні зміни у визначенні формулюванні сфери діяльності ISO/TC 46. У жовтні 1979 р. Рада ISO схвалила таке формулювання: "Стандартизація діяльності, що стосується бібліотек, центрів документації та інформації, служб класифікації та реферування, архівів, інформаційної науки та видавничої справи" [11, с. 84].

Члени радянської делегації брали активну участь у засіданнях ISO/TC 46/SC 3 "Термінологія в документації", на яких розглядалися проекти стандартів "Словника з документації та інформації" 5127/I, 5127/II, 5127/III, 5127/IV. Спеціалісти із СРСР виступили з критикою проекту стандарту 5127/1, вказавши на серйозний недолік — включення групи термінів, що стосувалися діяльності ISO/TC 37 "Термінологія. Принципи та координація". Фахівці ВНІКІ висловили зауваження щодо проекту стандарту 5127/1 у сфері системи понять цього документа та визначень окремих термінів (книга, брошура, рукопис та ін.). Усі зауваження були прийняті до розгляду, оскільки у СРСР вже було розроблено стандартизовану термінологію з тематики, що розглядалася: ГОСТ 7.0—77 "Система інформаційно-бібліографічної документації. Бібліографія. терміни та визначення" і ГОСТ 16447—78 "Видання. Терміни та визначення основних видів". На засіданні SC "Термінологія в документації" у Варшаві було наголошено на потребі поліпшення координації термінологічних робіт в ISO/TK 46 [11, с. 36]. Відбулося зібрання цільової групи (керівництво нею доручили Державній бібліотеці СРСР ім. В. І. Леніна (далі — ДБЛ) із перегляду ISO 832—1975 Documentation — Bibliographical references — Abbreviation of typical words. У своїй роботі члени групи керувалися ГОСТ 7.11—76 "Система інформаційно-бібліографічної документації. Скорочення слів і словосполучень іноземними європейськими мовами в бібліографічному описі творів друку" і ГОСТ 7.12—77 "Система інформаційно-бібліографічної документації. Скорочення російських слів і словосполучень в бібліографічному описі творів друку". На цьому засіданні було ухвалено такі рекомендації: зберегти кількість мов, включених до проекту; обмежити сферу розповсюдження стандарту європейськими мовами; внести до проекту терміни, що стосуються тільки сучасних видів видань; із метою уніфікації словників різними мовами відредагувати перелік термінів англійською мовою та розіслати його для аналізу та доповнення членам цільової групи й керівникам каталогізаційних комісій низки країн з указівкою аналогічних термінів відповідними мовами. Після цього було вирішено укласти кінцевий текст стандарту, врахувавши отримані зауваження [23, с. 36].

До роботи ISO/TC 46 Documentation залучали кваліфікованих зарубіжних спеціалістів, що брали участь у розробленні документів, які сприяли вдосконаленню діяльності в галузі документації, бібліо-

течної та видавничої справи. Велику зацікавленість до цієї роботи виявляли певні установи та організації Радянського Союзу. З метою підвищення ефективності участі в ISO, розгляду та вироблення пропозицій щодо науково-технічної політики, а також для використання закордонного досвіду в діяльності зі стандартизації в СРСР при Державному комітеті стандартів, мір і вимірювальних приладів у 1970 р. був організований Національний комітет щодо участі СРСР в ISO. Всю діяльність у сфері міжнародної стандартизації відповідно до тематики технічних комітетів ISO в СРСР координували зацікавлені організації та відомства на загальнодержавному рівні (Міністерство культури та Державна бібліотека СРСР імені В. І. Леніна). До цієї роботи були залучені установи, що працювали за основними напрямками інформатики, документації, бібліотечної, архівної та видавничої справи, як-от: Державна бібліотека СРСР імені В. І. Леніна, Всесоюзний інститут наукової та технічної інформації, Всесоюзний науково-дослідний інститут технічної інформації, класифікації та кодування, Всесоюзна державна бібліотека іноземної літератури, Державна публічна науково-технічна бібліотека СРСР та ін.

Основним завданням участі представників СРСР у діяльності ISO/TC 46 був порівняльний аналіз державних стандартів СРСР і міжнародних, підготовка висновків щодо документів ISO, пропозицій із запровадження міжнародних рекомендацій. Координаційний центр у ДБЛ здійснював організаційну та методичну роботу щодо міжнародної стандартизації цієї галузі. Його співробітники перекладали, тиражували й розсилали документи ISO, збирали та узагальнювали відгуки про них. У ДБЛ концентрувався архів ISO/TC 46, велася картотека матеріалів, за запитами організацій підбиралися документи, формувалися справи, проводилися консультації. Зокрема, у 1981—1982 рр. СРСР узяв участь у коментуванні та голосуванні низки проектів міжнародних стандартів, як-от: ISO/TC 46/SC 7 № 177 "Представлення статей у періодичних виданнях та інших серіальних виданнях, що не є монографіями"; ISO/TC 46/SC 6/WG 2 "Міжнародний стандартний адресний номер"; проект міжнародного стандарту 5127.1 "Словник із документації та інформації. Основні поняття"; проект міжнародного стандарту 5127/1 "Традиційні документи та аудіовізуальні матеріали"; проект міжнародного стандарту 5127/II "Ідентифікація. Комплектування фонду. Оброблення документів та даних" [23, с. 37].

Наприкінці 1980-х років застосування електронно-обчислювальної техніки в автоматизованих системах управління зумовило еволюцію структури ISO/TC 46, що мала такий вигляд:

— SC 2 (1987) "Стандартизація застосовуваних методів конверсії системи писемності однієї мови в систему іншої мови";

— SC 3 (1987) "Стандартизація термінів і визначень у сфері діяльності TC 46";

— SC 4 (1987) отримав нову назву "Застосування комп'ютерів в інформації та документації" (з метою

стандартизації методів і процедур. Окрім того, його завданням став розвиток зв'язків із TC 97 "Системи оброблення інформації");

— SC 8 (1987) "Міжнародна бібліотечна статистика";

— SC 9 (1987) "Представлення, ідентифікація та опис документів", що об'єднував колишні SC 5, SC 6 і SC 7;

— SC 10 (1988) "Фізичні характеристики видів документів".

На пленарному засіданні в Москві 1987 р. назву ISO/TC 46 змінено з "Документація" на "Інформація та документація". У 1998 р. ISO/TC 46 розширив свою тематику, до сфери діяльності було включено теми життєвого циклу та ризиків документів на підприємствах — створено SC 11 "Управління документами" (нині — Архіви / Керування документаційними процесами) [23, с. 40].

Сьогодні функції Секретаріату виконує AFNOR (France Association française de normalisation). Комітет об'єднує зусилля 39 повноправних членів та 32 спостерігачів. На початок 2018 р. ISO/TC 46 створив та опублікував 117 стандартів, 24 стандарти на стадії розроблення [4].

Серед термінологічних стандартів, розроблених ISO/TC 46 Information and documentation, документознавчу термінологію найповніше представлено в ISO 5127:2001 Information and documentation. Vocabulary ("Інформація та документація. Словник"), який містить визначення понять галузі науково-технічної інформації та бібліотечної справи [2]. Згідно з алфавітним покажчиком, що містить терміни англійською та французькою мовами, стандарт охоплює 1700 термінів, у тому числі й синоніми. Стандарт є переглядом усіх ухвалених раніше термінологічних стандартів серії 5127, що були опубліковані в 1980—1990-х рр. (ISO 5127—1:1983, ISO 5127—2:1983, ISO 5127—3:1988, ISO 5127—3A:1981, ISO 5127—6:1983, ISO 5127—11:1987), і містить такі тематичні розділи: базові поняття суміжних галузей знань; базові й загальні поняття інформатики; види, форми й частини документів; інформаційні органи (у тому числі архіви, музеї та бібліотеки) та їхні фонди; процеси комплектування фондів; аналіз, подання й опис документів (у тому числі інформаційно-пошукові мови); накопичення, пошук і видача інформації (у тому числі каталоги та покажчики); інформаційне обслуговування, бібліотечне обслуговування; збереження документів; юридичні аспекти інформатики (у тому числі авторське й патентне право).

У 2007 р. в Україні на основі цього стандарту за участю Національного технічного комітету 144 "Інформація і документація" прийнято ідентичний ДСТУ ISO 5127:2007 "Інформація та документація. Словник термінів" (набув чинності від 01.10.2009) [12]. Терміни у ньому розподілено за такими розділами: базові та основоположні терміни; документи, носії даних та їхні частини; інформаційні установи та їхні фонди; документування; використання інформації та документів; підтримання документів; правові аспекти інформації й документування.

З часу виходу ISO 5127:2001 Information and documentation. Vocabulary прогрес у сфері інформації та документації став настільки інтенсивним, що постала потреба перегляду стандарту. В 2014 р. робоча група "Термінологія в галузі інформації та документації" ISO/TC 46 представила для публічного обговорення проект нової редакції стандарту ISO 5127:2001, а в травні 2017 р. він був опублікований. ISO 5127:2017 Information and documentation — Foundation and vocabulary надає концептуальну систему та загальний словник для сфери документації в усьому інформаційному полі [3]. Стандарт був створений з урахуванням збалансованого представлення основних напрямів роботи: документація, бібліотеки, архіви, засоби масової інформації, музеї, керування документами, збереження, а також правові аспекти документації. Склад словника, що міститься в цьому документі, відповідає сферам діяльності ISO/TC 46: стандартизація практик, пов'язаних із бібліотеками, документаційними та інформаційними центрами, музейною документацією, архівними записами, управлінням музеями тощо. Значне поширення електронних документів зумовлює увагу до термінології, що їх представляє: важливо зберегти концептуальну відповідність між термінологією документації та IT-термінологією в цьому предметному полі та прагнути до узгодження термінів і понять.

ISO 5127:2017 має 13 головних класів: основні та суміжні поняття; основні поняття для інформації та документації; об'єкти, носії інформації, документи; документи; наявність інформаційно-документаційних організацій тощо — і має на меті забезпечити логічну структуру в галузі інформації та документації. Отже, він слугує надійною основою для розуміння наявних, а також, можливо, прогнозованих систем інформації та документації, систематично представляючи установлену термінологію. Він є зручним довідковим інструментом, який допомагає реалізовувати нові науково-дослідні проекти.

Сьогодні документація та діяльність у сфері документації дедалі частіше характеризуються стандартним використанням абстрактних моделей інформаційного поля та потоків комунікації в ньому, а також застосовуються для проектування та оптимізації інформаційних систем. ISO 5127:2017 охоплює основні компоненти, що складають інформаційне поле: абстрактні загальні поняття щодо характеру інформації, побудови систем, виявлення концептуальних систем та основних комунікативних особливостей мови (класи "Основні та суміжні поняття", "Основні поняття для інформації та документації"); базовий запас лексики, який дає змогу розуміти, аналізувати та застосовувати основні операції документації з метою представлення концептуальних систем для індексації, каталогізації, класифікації (класи "Об'єкти, носії інформації, документи", "Документи"); питання щодо зберігання та збереженості документів і результатів документації, а також окремі правові аспекти документації (класи "Правові аспекти інформації та документації", "Збереження документів"); базовий склад

лексики, який дає змогу розуміти, аналізувати велику різноманітність документів (класи "Аналіз, представлення та зміст опису документів та даних", "Документи", "Наявність інформаційно-документаційної організації") і працювати з ними [3].

У словнику представлено загальні номінації видів документів та їхніх основних частин, а також низку понять і положень щодо окремих спеціальних видів документів, які є надзвичайно актуальними, але не зустрічаються в повсякденній масовій практиці, термінологія яких, проте, необхідна, оскільки ці документи є важливими основними об'єктами для створення суспільної документації та інформаційних процесів. Стандарт забезпечує збалансований вибір як абстрактних, так і конкретних понять.

Сучасна ситуація з документацією та сферами її використання багато в чому характеризується тісною співпрацею, а часом і злиттям окремих професійних галузей, таких як бібліотечна справа, архівна справа, редагування, медіадокументація, друк, звукозаписи та візуальні документи, музеєзнавство, збереження документів та багато інших. ISO 5127:2017 покликаний бути інструментом для представлення конкретної термінології у сфері документації та водночас слугувати для плідної співпраці різних професійних галузей.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу високо оцінити діяльність ISO/TC 46 Information and documentation, пов'язану зі стандартизацією документаційно-комунікаційної діяльності суспільства та термінології, що її забезпечує. Аналіз термінологічних стандартів, створених фахівцями цього технічного комітету, свідчить, що нормативні документи демонструють усебічний огляд термінології загалом та окремих її частин у галузі інформації та документації; слугують базою словників для індексування та каталогізації послуг, що охоплюють сферу документації; забезпечують концептуальний огляд терміносистеми галузі інформації та документації з метою використання ISO/TC 46 у роботі відповідних комітетів та інформаційної спільноти.

Список використаної літератури

1. *International Organization for Standardization.* BUSINESS PLAN 2016 ISO/TC 46 Information and documentation. — Mode of access: https://isotc.iso.org/livelink/livelink/fetch/2000/2122/687806/ISO_TC_046_Information_and_documentation.pdf?nod. — Title from the screen.
2. *International Organization for Standardization.* ISO 5127:2001 Information and documentation — Vocabulary. — Mode of access: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:5127:ed-1:v1:en>. — Title from the screen.
3. *International Organization for Standardization.* ISO 5127:2017 Information and documentation — Foundation and vocabulary. — Mode of access: <https://www.iso.org/standard/59743.html>. — Title from the screen.
4. *International Organization for Standardization.* ISO/TC 46 Information and documentation. — Mode of access: <https://www.iso.org/committee/48750.html>. — Title from the screen.
5. *Бездрабко В.* ДСТУ 4423:2005 "Інформація та документація. Керування документаційним процесом":

- impressia et reflexia / В. Бездрабко // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики : зб. наук. пр. — Київ, 2009. — Вип. 16. — С. 111—125.
6. *Бездрабко В.* Термінологічний стандарт із діловодства й архівної справи: яким йому бути? / В. Бездрабко // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2017. — Вип. 10. — С. 8—20.
 7. *Гінзбург М. Д.* Мова технічних стандартів як окремих функційний шар фахових мов / М. Д. Гінзбург // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2017. — Вип. 10. — С. 28—38.
 8. *Гінзбург М. Д.* Термінологічне забезпечення керування документацією в інтегрованій системі управління якістю, екологічного керування та управління безпекою праці / М. Д. Гінзбург // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2013. — Вип. 7. С. 5—21.
 9. *Глушан О.* Нова редакція міжнародного стандарту ISO 15489-1:2001: історія розроблення, зміст і призначення / О. Глушан // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2016. — Вип. 9. — С. 38—46.
 10. *Глушан О.* Розвиток міжнародної стандартизації архівного описування: проект стандарту "Документи в контекстах" (RiC) / О. Глушан // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2017. — Вип. 10. — С. 95—101.
 11. *Дьяконова О. А.* Техническому комитету 46 "Информация и документация" международной организации по стандартизации (ИСО/ТК 46) — 60 лет / О. А. Дьяконова // Библиотечное дело. — 2009. — № 2. — С. 80—89.
 12. *Інформація і документація.* Словник термінів : ДСТУ ISO 5127:2007 (ISO 5127:2001, IDT). — Київ : Держспоживстандарт України, 2010. — 243 с. — (Національний стандарт України).
 13. *Кудлай В. О.* Керування документами на підприємстві в умовах імплементації стандартів ДСТУ ISO серії 30300 / В. О. Кудлай // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2016. — Вип. 9. — С. 47—53.
 14. *Кудлай В. О.* Термінологія системи керування документаційним процесом в контексті стандартів ISO серії 30300 / В. О. Кудлай // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2013. — Вип. 7. — С. 27—29.
 15. *Литвинська С.* Гармонізація українських національних стандартів серії "Інформація та документація" з міжнародними й європейськими: здобутки і перспективи / С. Литвинська // Ukrainian Scientific Journal of Information Security. — 2012. — № 3 (18). — С. 43—47.
 16. *Международная организация по стандартизации.* Устав ISO. — Режим доступа: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/statutes.pdf>. — Загл. с экрана.
 17. *Стрішенець Н. В.* Особливості термінології нового стандарту каталогізації "Опис та доступ до ресурсу" (Resource Description and Access) / Н. В. Стрішенець // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2013. — Вип. 7. — С. 102—105.
 18. *Стрішенець Н. В.* Перші підсумки впровадження міжнародного стандарту каталогізації "Опис та доступ до ресурсу" (Resource Description and Access) / Н. В. Стрішенець // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2014. — Вип. 8. — С. 198—202.
 19. *Тур О.* ДСТУ 7157:2010 "Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості" — крок до унормування термінології електронного документознавства / О. Тур // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2012. — Вип. 6. — С. 84—88.
 20. *Тур О. М.* Міжнародні й зарубіжні стандарти з інформації та документації як чинник розвитку процесу національної стандартизації / О. М. Тур // Документознавство. Библиотечное дело. Информационная деятельность: проблемы науки, освіти, практики : матеріали VIII Міжнародного наук.-практ. конф. (Київ, 17—19 трав. 2011 р.). — Київ, 2011. — С. 15—17.
 21. *Харченко С. В.* Проблемні аспекти функціонування національних стандартів серії "Інформація та документація" / С. В. Харченко, С. В. Литвинська // Библиотечное дело. Документознавство. Информология. — 2013. — № 1. — С. 8—16.
 22. *Харченко С.* Мовні особливості термінологічних стандартів / С. В. Харченко, С. В. Литвинська // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. — Київ, 2011. — Вип. 5. — С. 44—49.
 23. *Чибисенкова Л. В.* Деятельность ИСО/ТК 46 по международной стандартизации: организация и современное состояние / Л. В. Чибисенкова // Библиотечное дело и библиография за рубежом. — 1984. — № 96. — С. 29—43.

Исследованы этапы деятельности технического комитета 46 Information and documentation Международной организации по стандартизации, проанализированы разработанные стандарты, в которых представлена документоведческая терминология.

The stages of the activity of the Technical Committee 46 of the International Organization for Standardization have been studied, and the developed standards are presented, in which documented terminology is presented.

Надійшла до редакції 16 жовтня 2018 року

Франкфуртський книжковий ярмарок-2018

Упродовж 10—14 жовтня проходив 70 Франкфуртський книжковий ярмарок — найважливіша книжкова подія світу. Участь у ній взяли 102 країни. Серед них і Україна, яку представляли 16 видавництв: "Видавництво Старого Лева", "Фоліо", "Клуб сімейного дозвілля", "Наш формат", "Видавництво Івана Малковича "А-ба-ба-гала-ма-га", "Навчальна книга — Богдан", "Book Chef", "Фонтан казок", "САМІТ-Книга", "КМ-Букс", "Перун", "Брайт Букс", "Либідь", "АРТ НЕЙШН", "Маміно", Агенція культурного розвитку.

Цьогорічне гасло українського національного стенду — Senses of Ukraine / ВідЧУТИ Україну.

На ярмарку було репрезентовано українсько-німецький часопис "Gelblau" — україномовний розважально-пізнавальний часопис українців Німеччини. На його шпальтах представлено відомості про цікаві персоналії української діаспори за кордоном, новини зі світу мистецтва та спорту, статті про Україну та Німеччину.

За матеріалами інтернет-ресурсів